

Asia C-472/23

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

25.7.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

21.6.2023

Kantaja:

L. sp. z o.o.

Vastaaja:

A.B.S.A.

Pääasian kohde

Kulutusluottosopimus – Korot, joita pankki perii paitsi maksetusta pääomasta myös luottokustannuksista – Tilanne, jossa todellinen vuosikorko on alempi kuin sopimuksessa mainittu korko, jos korko peritään vain maksetusta pääomasta – Tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättäminen – Luotonottajan oikeudellisen seuraajan vaatimus, joka koskee kulutusluottosopimuksen tekemiseen liittyviä korkoja ja kuluja – Sellaisen seuraamuksen oikeasuhteisuus, jonka mukaan luottoa pidetään tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämisen, sen tyypistä riippumatta, vuoksi korottomana ja kuluttomana

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohta – Kulutusluottosopimuksen kohtuuttomat ehdot – Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti, kun luotonantajan ilmoittama todellinen vuosikorko on korkeampi kuin siinä tapauksessa, että sopimusehto katsotaan sitomattomaksi – Direktiivin

2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan k alakohta – Kuluttajan on mahdotonta tarkistaa, onko kyse tilanteesta, joka johtaa sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien kulujen nousuun – Ainoan kansallisessa lainsäädännössä siitä, että luotonantaja on loukannut tiedonantovelvollisuutta, säädetyn seuraamuksen, jonka mukaan luotto on koroton ja kuluton, yhteensopivuus direktiivin 2008/48/EY 23 artiklan kanssa

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohtaa, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 6, 8 ja 31 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että jos kulutusluottosopimuksen jotkut ehdot ovat kohtuuttomia ja tämän vuoksi luoton todellinen vuosikorko, jonka luotonantaja ilmoittaa sopimusta tehtäessä, on korkeampi kuin siinä tapauksessa, että kohtuuton sopimusehto katsotaan sitomattomaksi, luotonantaja ei ole noudattanut tämän säännöksen mukaisia velvoitteitaan?
- 2) Onko kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan k alakohtaa, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 6, 8 ja 31 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että on riittävää, että kuluttajalle ilmoitetaan kuinka usein, missä tilanteissa ja millä enimmäisprosentilla sopimuksen täytäntöönpanoon liittyviä kustannuksia voidaan korottaa, vaikka kuluttaja ei voi tarkistaa tiettyä tilannetta ja kustannukset voidaan sen seurauksena kaksinkertaistaa?
- 3) Onko kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 23 artiklaa, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 6, 8, 9 ja 47 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään vain yhdestä seuraamuksesta luotonantajalle asetetun tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämisestä riippumatta tämän noudattamatta jättämisen laajuudesta ja sen vaikutuksesta kuluttajan päätökseen tehdä luottosopimus, jolloin luotosta tulee tämän seuraamuksen johdosta koroton ja kuluton?

Viitatus unionin oikeussäännöt

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY: johdanto-osan perustelukappaleet: 6, 8, 9, 19, 31, 47; 10 artiklan 2 kohdan g alakohta, 10 artiklan 2 kohdan k alakohta ja 23 artikla.

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY: 6 artiklan 1 kohta

Unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

Viitatus kansalliset oikeussäännöt

Siviilikoodeksin (Kodeks Cywilny) 385¹ §:n 1 ja 2 momentti:

”§ 1 Kuluttajasopimuksen ehdot, joista ei ole erikseen neuvoteltu, eivät sido kuluttajaa, jos niissä määritetään hänen oikeutensa ja velvollisuutensa hyvien tapojen vastaisesti vahingoittaen selvästi hänen etujaan (lainvastaiset sopimusehdot). Tämä säännös ei koske osapuolten olennaiset velvoitteet määrittäviä ehtoja, mukaan lukien hintaa tai korvausta koskevat ehdot, jos ne on muotoiltu yksiselitteisesti.

§ 2. Kun jokin sopimusehto ei 1 §:n mukaan sido kuluttajaa, muut sopimusehdot jäävät osapuolia sitoviksi.”

Kulutusluotoista 12.5.2011 annetun lain (Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim) 30 §:n 1 momentin 7 ja 10 kohta:

”7. Jollei 31–33 §:stä muuta johdu, kulutusluottosopimuksessa on ilmoitettava todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tulevat luoton kokonaiskustannukset laskettuna kulutusluottosopimuksen tekohetkellä, sekä kaikki niiden laskennassa käytetyt oletukset.

--

10. Jollei 31–33 §:stä muuta johdu, kulutusluottosopimukseen on sisällyttävä seuraavaa: tiedot mahdollisista muista kuluttajalle kulutusluottosopimuksen perusteella aiheutuviin kustannuksiin, erityisesti maksuihin, mukaan lukien tilinhoitomaksut yhdestä tai useammasta tilistä, jolle kirjataan sekä maksu- että luotonnostotapahtumat sekä sellaisen maksuvälineen käyttömaksut, jota käytetään sekä maksujen suorittamiseen että luoton nostamiseen, palkkioista, katteista ja kaikkien lisäpalveluiden kustannuksista, erityisesti vakuutusmaksuista, jos ne ovat luotonantajan tiedossa, sekä ehdot, joiden mukaisesti näitä maksuja voidaan muuttaa.”

Kulutusluotoista 12.5.2011 annetun lain 45 §:n 1 momentti:

”Jos luotonantaja rikkoo 29 §:n 1 momenttia, 30 §:n 1 momentin 1–8, 10, 11 ja 14–17 kohtaa ja 31–33, 33a ja 36a–36c §:ää, kuluttajan on sen jälkeen, kun hän on tehnyt luotonantajalle kirjallisen ilmoituksen, maksettava takaisin luotto korottomana ja ilman muita luotonantajalle maksettavia luottokustannuksia sopimuksessa määrättyssä ajassa ja sovitulla tavalla.”

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 D.K. teki vastaajan kanssa luottosopimuksen 40 000 Puolan zlotyn (PLN) suuruisesta luotosta. Sopimuksen tekopäivänä maksettava kokonaismäärä oli 64 878,45 PLN, johon sisältyi luoton kokonaismäärä ja luoton kokonaiskustannukset. Luoton kokonaiskustannukset koostuivat 19 985 PLN:n suuruisista koroista ja 4 893,38 PLN:n suuruisesta palkkiosta. Luoton todelliseksi vuosikoroksi vahvistettiin 11,18 prosenttia.
- 2 Sopimuksessa todetaan, että pankki perii maksuja ja palkkioita sopimuksen määräysten ja luoton käsittelyyn ja sopimusehtojen muuttamiseen liittyvien toimien maksu- ja palkkiotariffien mukaan. Maksuja ja palkkioita voidaan muuttaa, kun vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy: vähimmäispalkan suuruuden sekä tilastokeskuksen (GUS, Główny Urząd Statystyczny) julkaisemien seuraavien indikaattoreiden tason muuttuminen: inflaatio, keskimääräinen kuukausipalkka yrityssectorilla, energian, televiestinnän ja postipalvelujen hintojen, pankkien välisten maksujen ja Narodowy Bank Polskin (Puolan keskuspankki) vahvistamien korkojen muutokset, pankin yksittäisissä pankkitoiminnoissa ja muissa kuin pankkitoiminnoissa käyttämien palvelujen ja liiketoimien hintojen muutokset, pankin tarjoamien palvelujen laajuuden tai muodon muutokset (mukaan lukien tietyn tuotteen käytön muutokset tai uudet toiminnot), siltä osin kuin nämä muutokset vaikuttavat pankille aiheutuviin kustannuksiin tai pankille sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuviin kustannuksiin, verolainsäädännön ja/tai pankin soveltamien kirjanpitosääntöjen muutokset siltä osin kuin nämä muutokset vaikuttavat kustannuksiin, joita pankille aiheutuu sopimuksen täytäntöönpanosta, uusien tuomioistuinratkaisujen, hallintoviranomaisten päätösten, valtuutettujen viranomaisten suositusten tai ohjeiden muutokset tai antamiset siltä osin kuin nämä muutokset vaikuttavat pankille sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuviin kustannuksiin.
- 3 Maksut vahvistetaan yksityisasiakkaita koskevien maksujen ja palkkioiden A.B.S.A.-tariffissa (Taryfie Oplat i Prowizji A.B.S.A. dla Klientów Indywidualnych). Tässä taulukossa esitetään yksityiskohtaisesti maksut, kuten pankin raportin, todistuksen, luottotilin historian, kirjeiden lähettämisen asiakkaille (mukaan lukien muistutukset ja maksukehotukset) sekä vastaanottokuitilla varustettujen kirjattujen kirjeiden laatimismaksut. Tariffissa mainitaan myös luoton nostoon liittyvät kertaluonteiset maksut, joita ei peritty (ne on vahvistettu tasolle ”0”), sekä lisäsopimuksen tekemisestä aiheutuvat maksut ja PLN:issä tilatun käteissumman nostamatta jättämisestä perittävä maksu.
- 4 Kyseisessä taulukossa vahvistetaan myös maksujen korottamismekanismi, jossa maksujen ja palkkioiden määrä voi muuttua enintään neljä kertaa vuodessa, jolloin maksuja ja palkkioita ei saa alentaa tai korottaa yli 200 prosentilla aikaisempiin maksujen tai palkkioiden määriin nähden (tätä rajoitusta ei sovelleta kuluihin, joita ei ollut aiemmin olemassa tai jotka olivat tasolla ”0”), maksun tai palkkion määrää muutetaan enintään kuuden kuukauden kuluessa muutoksen käyttöönottoa koskevan edellytyksen toteutumisesta, vahvistetaan kulujen tai palkkioiden

suuruus sellaisista liiketoimista, joista pankki ei ole tähän asti perinyt maksuja tai palkkioita, ja määritetään uusien tuotteiden tai palvelujen maksujen ja palkkioiden suuruus ottaen huomioon niihin liittyvän työn määrä ja pankille aiheutuvien kustannusten suuruus.

- 5 Esitetyistä todisteista ilmenee, että pankki peri luottosopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä korkoa, joka oli laskettu paitsi suoraan kuluttajan käyttöön maksetusta määrästä myös luoton kokonaiskustannuksista. Jos korkoa olisi peritty vain luoton kokonaismäärästä, todellinen vuosikorko olisi ollut alempi kuin luottosopimuksessa ilmoitettu korko.
- 6 L. sp. z o.o. on hankkinut D.K:lta kaikki tämän mahdolliset vaateet luotonantajalta, mukaan lukien vaateet, jotka johtuvat luoton korottomuuteen liittyvän seuraamuksen soveltamisesta kulutusluotoista annetun lain 45 §:n nojalla.
- 7 L. sp. z o.o. vaatii vastaajalta 12 905,80 Puolan zlotyn suuruisia summaa laillisine korkoineen 29.4.2021 alkaen maksupäivään saakka kulutusluottosopimukseen liittyvinä kuluina ja korkoina kulutusluotoista annetun lain 45 §:ssä säädetyn seuraamuksen nojalla.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 8 Kantajan mukaan lain säännöksiä tiedonantovelvollisuudesta (kulutusluotoista annetun lain 30 §:n 1 momentin 7 kohta, jolla on pantu täytäntöön direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohta) on rikottu maksettavan kokonaismäärän osalta sopimuksen tekohetkellä, koska luotonantaja peri korkoa paitsi luotonottajan käyttöön annetusta rahamäärästä myös luoton kustannuksista. Vastaaja ei ole ilmoittanut täsmällisesti, millä edellytyksillä luottosopimukseen liittyviä maksuja voidaan korottaa (kulutusluotoista annetun lain 30 §:n 1 momentin 10 kohdan, jolla on pantu täytäntöön direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan k alakohta, rikkominen).

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 9 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee, oikeuttaako direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan g alakohdan rikkominen, joka koostuu sopimuksessa ilmoitetun todellisen vuosikoron ilmoittamisesta liian suurena ja mainitun direktiivin 10 artiklan 2 kohdan k alakohdassa säädetyn tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämisestä, soveltamaan tämän direktiivin 23 artiklan nojalla käyttöön otettua seuraamusta, jonka mukaan luotto todetaan kulutusluotoista annetun lain 45 §:n nojalla maksuttomaksi (korottomaksi ja kuluttomaksi).
- 10 Tuomioistuin pohtii, riittääkö pelkkä edellytysten, joilla maksuja korotetaan, ja myös näiden maksujen korotusmekanismien luetteleminen, jotta voidaan katsoa,

että tiedonantovelvollisuus on täytetty. Jos näin ei ole, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyrkii varmistumaan siitä, voidaanko päätellä, että riittämättömät tiedot ovat sellainen tietojen puute, joka oikeuttaa kulutusluotoista annetun lain 45 §:n mukaisen seuraamuksen soveltamisen.

- 11 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen epäilyt liittyvät myös seuraamuksen oikeasuhteisuuteen, sillä se voidaan määrätä riippumatta tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämisen tyypistä ja noudattamatta jättämisen vaikutuksesta kuluttajan päätökseen tehdä sopimus.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin yhtyy tällä hetkellä unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa C-678/22 esitettyihin ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen epäilyihin ja huomautuksiin, jotka koskevat sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuutta, jonka nojalla luotonantaja voi periä korkoa paitsi nostetun luoton määrästä myös luoton kustannuksista. Jos tällainen ehto katsotaan kohtuuttomaksi ja näin ollen pätemättömäksi, olisi todettava, että todellinen vuosikorko on alempi kuin sopimuksessa on alun perin ilmoitettu.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo kuitenkin, että vaikka tällaisessa tilanteessa kulutusluottosopimukseen sisältyy virheellisiä tietoja todellisesta vuosikorosta ja näin ollen myös kuluttajan maksettavaksi tulevasta kokonaisuudesta, tällä ei ole voinut olla todellista vaikutusta kuluttajan päätökseen. Kun tarjous, jossa ilmoitetaan alempi todellinen vuosikorko kuin sopimuksessa, todellisuudessa poistaisi kuluttajalta tämän mahdollisuuden ja voisi saada hänet tekemään sopimuksen siinä uskossa, että sen ehdot ovat hänen kannaltaan edullisemmat kuin ne todellisuudessa ovat, tällaista tilannetta ei ole, jos luotonantaja ilmoittaa liian korkean todellisen vuosikoron, jolloin sen tarjous on kuluttajalle vähemmän houkutteleva eikä voi houkuttaa häntä tekemään sopimusta.
- 14 Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee, voidaanko todellista vuosikorkoa koskevien virheellisten tietojen, kun ne eivät tee luotonantajan tarjousta houkuttelevammaksi, katsoa merkitsevän puutteellisia tietoja tai tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämistä, joka oikeuttaa seuraamuksen soveltamisen. Yhtäältä nimittäin kuluttajalle ilmoitetaan, että hänen maksuvelvollisuutensa on suurempi kuin se todellisuudessa on, mutta toisaalta tällä ei välttämättä ole kielteistä vaikutusta menetelmään, jolla kuluttaja valitsee tarjouksen. Samaan aikaan kuluttajalla on mahdollisuus käyttää kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin mukaisia oikeudellisia välineitä saadakseen suojaa virheellisesti laskutettuja korkoja vastaan.
- 15 Koska kulutusluottodirektiivin tavoitteena ei ole ainoastaan kuluttajien suojaaminen vaan myös sisämarkkinoiden suojaaminen ja vertailukelpoisten toimintaedellytysten varmistaminen kaikille luotonantajille näillä markkinoilla, kuten direktiivin 2008/48/EY johdanto-osan 6, 8 ja 9 perustelukappaleesta ilmenee, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että 10 artiklan 2 kohdan

g alakohtaa on tulkittava siten, että tiedonantovelvollisuuden noudattamatta jättämisen, joka koostuu todellisen vuosikoron ilmoittamisesta liian suureksi ja näin ollen myös maksettavan kokonaismäärän ilmoittamisesta liian suureksi, ei voida katsoa oikeuttavan kulutusluotoista annetun lain 45 §:n 1 momentissa, jolla pannaan täytäntöön mainitun direktiivin 23 artikla, säädetyn seuraamuksen soveltamista.

- 16 Käsiteltävänä olevassa asiassa tuomioistuin epäilee, täyttääkö tällaisten tekijöiden, joita kuluttaja ei voi tarkastaa, mainitseminen kuluttajaluottosopimuksessa syinä maksujen määrän muuttamiselle, edellytyksen, joka mainitaan kulutusluottolain 30 §:n 1 momentin 10 kohdassa, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan k alakohta. Kun sopimus tehtiin ja pantiin täytäntöön, kuluttajalla ei ollut tietoa pankin käyttämien palvelujen hinnoista, eikä sopimus velvoita luotonantajaa ilmoittamaan, mitkä kustannukset ovat nousseet ja miten nämä kustannukset liittyvät maksun korottamiseen. Viittaus tuomioistuinratkaisuihin, jotka voivat vaikuttaa sopimuksen täytäntöönpanon kustannuksiin, on vieläkin laaja-alaisempi, koska ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että luotonantajalle aiheutuu, jos tietyt sopimusmääräykset katsotaan kohtuuttomiksi, korkeampia kustannuksia sopimuksen täytäntöönpanosta, mikä ei kuitenkaan saisi oikeuttaa näiden kustannusten siirtämistä kuluttajan maksettavaksi.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee, riittääkö direktiivin 10 artiklan 2 kohdan k alakohdan valossa maininta maksujen korottamisen mahdollistavista syistä ja kertakorotuksen rajoista, jotta katsotaan, että kuluttajalle on ilmoitettu tehtyyn luottosopimukseen liittyvien maksujen korottamista koskevista säännöistä. Luotonantajan maininta syistä, jotka oikeuttavat maksujen korotuksen mutta joita ei kuitenkaan voida tarkastaa, kun sopimuksessa ei mainita suoraan velvollisuutta viitata näihin syihin eikä yksittäisen syyn vaikutusta maksujen määrään ole mahdollista tarkastaa, ei merkitse edellä mainitun säännöksen sisältämän velvoitteen täyttämistä. Kyseisen tuomioistuimen mielestä ei vaikuta riittävältä ilmoittaa kuluttajalle erillisessä asiakirjassa, että maksuja voidaan muuttaa vain neljä kertaa vuodessa, ja yksittäisen muutoksen yläraja. Vaikka luotonantaja on kirjaimellisesti maininnut maksujen korottamisen edellytykset, kuluttaja ei periaatteessa tiedä eikä hänellä ole takeita siitä, että hänelle ilmoitetaan edellytyksen täyttymisestä ja että tämä edellytys on aiheuttanut kustannusten nousun, mikä oikeuttaa maksun muuttamisen.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee, voidaanko unionin oikeuden mukaan pitää riittävänä, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään vain yhdestä seuraamuksesta, joka ei riipu noudattamatta jättämisen tyyppistä luottosopimuksen sisältämien tietojen osalta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan vaikuttaa todennäköiseltä, että kyseisiin maksuihin liittyvillä kysymyksillä – koska ne koskevat täydentäviä seikkoja, luoton teknistä hoitoa ja myös erityisesti maksujen korottamisen tai kumoamisen menetelmää – ei ole kuluttajan kannalta olennaista merkitystä sopimusta tehtäessä.

- 19 Edellä esitetyillä perusteilla ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee, onko direktiivin 23 artikla, erityisesti kun otetaan huomioon asetetun seuraamuksen oikeasuhteisuutta koskeva velvollisuus, esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jolla pannaan täytäntöön tämä direktiivin säännös ja jossa säädetään vain yhdestä seuraamuksesta sille, ettei luotonantaja noudata tiedonantovelvollisuutta sopimuksen tekohetkellä, riippumatta tämän velvollisuuden, joka on asetettu säännöksillä, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, noudattamatta jättämisen tyypistä ja laajuudesta. Jos seuraamus katsotaan kohtuuttomaksi, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin haluaa varmistua siitä, pitääkö sen tällaisessa tilanteessa rajoittua jättämään seuraamuksen soveltamatta vai voiko se soveltaa seuraamusta osittain.

TYÖASIAKIRJA